

meget for stor Vægt paa den Smule Geografi og Historie og al den Slags Ting, der saaledes læres. Lad Enhver, som ønsker det, lære dette, men lad det ikke være Gjenstand for Tvang; lad Skolen selv ikke tvinges til at vække Lysten hertil, men lad den give Anledning til at vække den, og lad ikke Andet være Gjenstand for Tvang end den blotte elementære Underviisning. Man gaaer ad alle disse Veie løs paa til en vis Grad at opløse Staten i sin Grundvold. Alt, som man lader Friheden udvikle sig mere og mere, maa man lade Familielivet faae større Styrke, ellers opløser man Staten i Henseende til dens simpleste disciplinæriske Elementer.

Barfod: Da den ærede Kultusminister havde havt Ordet, modstod jeg Fristelsen til at imødegaae ham, og da han siden er bleven saa grundigt imødegaaet baade af Forslagsstilleren og navnlig af Rigsdagsmanden for Svendborg Amts Ste Valgreth (S. A. Hansen), skal jeg heller ikke nu gaae ind paa, hvad han sagde, men blot udtale som min Overbeviisning, at dersom vi fik den nærværende Lov saaledes omændret, som han ønskede det, vilde vi ikke længere have Fristoler. Naar jeg nu alligevel har taget Ordet, er det kun for at udtale den Overbeviisning, at den ærede sidste Taler upaatvilelig maa have fortalt sig eller være kommet til at sige noget Andet, end han mener og vil staae ved, naar han henførte Religionsunderviisningen under en af Tvangsskolegjenstandene, men hvis det derimod ikke var en Fortalelse, maa jeg for mit Bedkommende nedlægge den bestemteste Protest mod en saadan Opfattelse. Jeg skal lade det blive derved, navnlig af Hensyn til, at Tiden er saa langt fremskreden.

Scherning: Jeg ønsker, at der gives Forældrene saa stor Frihed som muligt med Hensyn til deres Børns Oplærelse og Opdragelse, fremfor Alt i religiøs Henseende; men jeg staaer ved denne Leilighed paa Kjendsgjeringernes Omraade, idet det nemlig endnu er en Bane at følge Folkekirkens Religionsunderviisning, en Bane, der er saa almindelig, at jeg maa ansee det for ganske rigtigt, at der

bliver holdt Tilsyn med den. Jeg betragter Religionsunderviisningen som den menige Befolknings filosofiske Underviisning; thi det er ikke alene en Bækkelse af visse kirkelige Begreber, hvorom der ved den er Tale, men til lige om en Bækkelse af de høieste og meest dybtliggende aandelige Spirer i Menneskets Sjæl; derfor skal man heller ikke vise den bort, men tage et alvorligt Hensyn til den. En tvungen Religionsunderviisning for Børn, hvis Forældre erklære, at de ønske dem opdragte i en anden Troesretning, vil jeg ansee for utilbøielig; men naar Forældrene føre Børnene til Skolen, for at de skulle blive underviste i en vis Troesretning, holder jeg mig overbevist om, at det bør paasees, at det skeer.

S. Jørgensen: I Anledning af Ordene Tvang og Frihed skal jeg tillade mig at sige nogle Ord. Jeg troer, at der til disse to Begreber turde føies et tredje, nemlig Ligheden, som kunde bringe os til at see Sagen fra et andet Synspunkt end det, hvorfra et Par ærede Talere, navnlig Forslagsstilleren og den sidste Taler, have seet den. Jeg er aldeles enig med disse ærede Medlemmer i, at Friheden er en ypperlig Ting, men hvis den bliver altfor engst, om jeg saa maa sige, hvis den bliver kjøbt paa Lighedens Bekostning, maa i det Mindste jeg bede mig fritaget for den. Der er af den ærede Forslagsstiller hentydet til, at Grundlovens Opfattelse omtrent skulde være den, at Skolevæsenet, det vil sige det Slags Skolevæsen, hvorved Børnene kunne faae fri Underviisning, kun skulde være for den Deel af Samfundet, der var uformuende, men jeg troer rigtignok, at man i Lighedens Interesse vil være nødsaget til at give det en endnu videre Udstrækning, og navnlig en saadan, at det ikke alene bliver de Ubemidlede, men ogsaa de Uvillige, hvorom der bliver Tale. Jeg kan i det Hele ikke forstaae Andet, end at der maa være tre Grundlag for Ligheden, nemlig Oplysning, Formue og Besidstigheden om sin Tilværelse som Medlem af det borgerlige Statsamfund; i det Mindste skulde det gjøre mig meget ondt, hvis i en nær Fremtid en Deel af Samfundet, stor eller lille, skulde, hvad Oplysningen og Besidstigheden om Tilværelsen i Samfundet angaaer,